ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 19ης Δεκεμβρίου 2024*

«Προδικαστική παραπομπή – Προσέγγιση των νομοθεσιών – Ευθύνη λόγω ελαττωματικών προϊόντων – Οδηγία 85/374/ΕΟΚ – Άρθρο 3, παράγραφος 1 – Έννοια του "παραγωγού" – Έννοια του "προσώπου που εμφανίζεται ως παραγωγός" – Προϋποθέσεις – Προμηθευτής του οποίου η επωνυμία συμπίπτει εν μέρει με την επωνυμία του παραγωγού και με το σήμα που έχει επιθέσει ο παραγωγός στο προϊόν»

Στην υπόθεση C-157/23,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Corte suprema di cassazione (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, Ιταλία) με απόφαση της 6ης Μαρτίου 2023, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 13 Μαρτίου 2023, στο πλαίσιο της δίκης

Ford Italia SpA

κατά

ZP,

Stracciari SpA,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους I. Jarukaitis, πρόεδρο του τετάρτου τμήματος, προεδρεύοντα του πέμπτου τμήματος, Δ. Γρατσία (εισηγητή) και E. Regan, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Campos Sánchez-Bordona

γραμματέας: C. Di Bella, διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 8ης Φεβρουαρίου 2024,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Ford Italia SpA, εκπροσωπούμενη από τον M. Manfredonia, avvocato,

– η Stracciari SpA, εκπροσωπούμενη από τον L. Landuzzi, avvocato,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους G. Gattinara και F. Thiran,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 18ης Απριλίου 2024,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 85/374/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Ιουλίου 1985, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σε θέματα ευθύνης λόγω ελαττωματικών προϊόντων (ΕΕ 1985, L 210, σ. 29).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, της Ford Italia SpA και, αφετέρου, των ZP και Stracciari SpA, με αντικείμενο τη στοιχειοθέτηση της ευθύνης της Ford Italia λόγω ελαττωματικών προϊόντων, κατόπιν τροχαίου ατυχήματος το οποίο υπέστη ο ZP ενώ οδηγούσε όχημα μάρκας Ford το οποίο είχε αγοράσει από την Stracciari.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Η τέταρτη και η πέμπτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 85/374 έχουν ως εξής:

«[εκτιμώντας] ότι η προστασία του καταναλωτή απαιτεί τη γένεση ευθύνης όλων των συμμετεχόντων στην παραγωγική διαδικασία σε περίπτωση που το τελικό προϊόν, ένα συστατικό αυτού ή η χορηγηθείσα πρώτη ύλη παρουσιάζει ελάττωμα· ότι, για τον ίδιο λόγο, θα πρέπει να γεννάται ευθύνη του προσώπου που εισάγει προϊόντα στην Κοινότητα καθώς και οποιουδήποτε εμφανίζεται ως παραγωγός, θέτοντας την επωνυμία, το σήμα ή κάθε άλλο διακριτικό του σημείο ή διαθέτει ένα προϊόν του οποίου ο παραγωγός είναι αδύνατο να εντοπιστεί·

ότι, όταν περισσότερα του ενός πρόσωπα ευθύνονται για την ίδια ζημία, η προστασία του καταναλωτή επιβάλλει να δύναται ο ζημιωθείς να απαιτήσει την ολική επανόρθωση της ζημίας από καθένα των ανωτέρω προσώπων, αδιακρίτως».

4 Το άρθρο 1 της οδηγίας ορίζει ότι ο παραγωγός ευθύνεται για κάθε ζημία που οφείλεται σε ελάττωμα του προϊόντος του.

5 Το άρθρο 3 της εν λόγω οδηγίας έχει ως εξής:

«1. Ως “παραγωγός” θεωρείται ο κατασκευαστής ενός τελικού προϊόντος, ο παραγωγός κάθε πρώτης ύλης ή ο κατασκευαστής ενός συστατικού καθώς και κάθε πρόσωπο που εμφανίζεται ως παραγωγός του προϊόντος, επιθέτοντας σε αυτό την επωνυμία, το σήμα ή κάθε άλλο διακριτικό του σημείο.

2. Με την επιφύλαξη της ευθύνης του παραγωγού, οποιοσδήποτε εισάγει στην Κοινότητα ένα προϊόν για πώληση, μίσθωση, leasing ή οποιαδήποτε άλλη μορφή διανομής στα πλαίσια της

εμπορικής του δραστηριότητας, θεωρείται ως παραγωγός του κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας και υπέχει ευθύνη παραγωγού.

3. Εάν είναι αδύνατο να προσδιοριστεί η ταυτότητα του παραγωγού, κάθε προμηθευτής του προϊόντος θα θεωρείται ως παραγωγός του, εκτός αν ενημερώσει τον ζημιωθέντα, εντός εύλογης προθεσμίας, σχετικά με την ταυτότητα του παραγωγού ή εκείνου που του προμήθευσε το προϊόν. Το ίδιο ισχύει, όταν πρόκειται για εισαγόμενο προϊόν, εάν η ταυτότητα του εισαγωγέα, όπως την αναφέρει η παράγραφος 2, δεν αναγράφεται στο προϊόν, ακόμα και εάν αναφέρεται η επωνυμία του παραγωγού.»

6 Κατά το άρθρο 5 της ίδιας οδηγίας:

«Εάν, βάσει των διατάξεων της παρούσας οδηγίας, δύο ή περισσότερα πρόσωπα ευθύνονται για την ίδια ζημία, τα πρόσωπα αυτά ευθύνονται εις ολόκληρον, με την επιφύλαξη των διατάξεων του εθνικού δικαίου, όσον αφορά τη δικαστική επιδίωξη των δικαιωμάτων.»

Το ιταλικό δίκαιο

7 Η οδηγία 85/374 μεταφέρθηκε στην ιταλική έννομη τάξη με το decreto del Presidente della Repubblica n. 224. – Attuazione della direttiva CEE n. 85/374 relativa al Ravvicinamento delle disposizioni legislative, regolamentari e amministrative degli Stati membri in materia di responsabilità per danno da prodotti difettosi, ai sensi dell'art. 15 della legge 16 aprile 1987, n. 183 (προεδρικό διάταγμα 224 περί μεταφοράς της οδηγίας 85/374/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Ιουλίου 1985, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σε θέματα ευθύνης λόγω ελαττωματικών προϊόντων, στο εσωτερικό δίκαιο δυνάμει του άρθρου 15 του νόμου 183 της 16ης Απριλίου 1987), της 24ης Μαΐου 1988 (GURI αριθ. 146, της 23ης Ιουνίου 1988, στο εξής: διάταγμα 224/1988).

8 Το άρθρο 3 του διατάγματος 224/1988, τιτλοφορούμενο «Παραγωγός», ορίζει, στην παράγραφο 1, ότι ως παραγωγός νοείται ο κατασκευαστής του τελικού προϊόντος ή ενός συστατικού του, ή ο παραγωγός της πρώτης ύλης. Επιπλέον, δυνάμει της παραγράφου 3 του άρθρου αυτού, θεωρείται επίσης παραγωγός το πρόσωπο το οποίο εμφανίζεται ως παραγωγός επιθέτοντας την επωνυμία, το σήμα ή κάθε άλλο διακριτικό σημείο του στο προϊόν ή στη συσκευασία του.

9 Το άρθρο 4 του διατάγματος 224/1988, το οποίο αφορά την ευθύνη του προμηθευτή, προβλέπει στην παράγραφο 1 ότι, όταν η ταυτότητα του παραγωγού δεν προσδιορίζεται, ο προμηθευτής που διένειμε το προϊόν στο πλαίσιο εμπορικής δραστηριότητας υπέχει την ίδια ευθύνη, εάν δεν ενημερώσει τον ζημιωθέντα, εντός προθεσμίας τριών μηνών από την υποβολή της αίτησης σχετικά με την ταυτότητα και την κατοικία του παραγωγού ή εκείνου που του προμήθευσε το προϊόν. Η παράγραφος 5 του άρθρου αυτού προβλέπει ότι ο τρίτος που έχει υποδειχθεί ως παραγωγός ή προηγούμενος διανομέας μπορεί να προσεπικληθεί στη δίκη και ότι ο εναγόμενος διανομέας μπορεί να απαλλαγεί από την ευθύνη, εάν το υποδειχθέν πρόσωπο εμφανιστεί και δεν αμφισβητήσει την υπόδειξη.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

10 Στις 4 Ιουλίου 2001 ο ZP αγόρασε αυτοκίνητο όχημα μάρκας Ford (στο εξής: επίμαχο όχημα) από την Stracciari, αντιπρόσωπο της μάρκας αυτής εγκατεστημένη στην Ιταλία.

11 Το επίμαχο όχημα είχε κατασκευαστεί από τη Ford WAG, εταιρία εγκατεστημένη στη Γερμανία, και στη συνέχεια παραδόθηκε στη Stracciari μέσω της Ford Italia, η οποία διανέμει στην Ιταλία τα οχήματα που κατασκευάζει η Ford WAG. Η Ford WAG και η Ford Italia ανήκουν στον ίδιο όμιλο επιχειρήσεων.

12 Στις 27 Δεκεμβρίου 2001 ο ZP ενεπλάκη σε τροχαίο ατύχημα κατά τη διάρκεια του οποίου δεν λειτούργησε ο αερόσακος του οχήματος.

13 Στις 8 Ιανουαρίου 2004 ο ZP άσκησε αγωγή ενώπιον του Tribunale di Bologna (πρωτοδικείου Μπολόνιας, Ιταλία) κατά των Stracciari και Ford Italia, ζητώντας να υποχρεωθούν οι εταιρίες αυτές να αποκαταστήσουν τη ζημία που θεωρούσε ότι υπέστη λόγω του ελαττώματος του οχήματος αυτού.

14 Ενώπιον του δικαστηρίου αυτού, η Ford Italia υποστήριξε ότι δεν είχε κατασκευάσει το επίμαχο όχημα. Υποστήριξε ότι η ίδια ήταν μόνον ο προμηθευτής, ενώ παραγωγός ήταν η Ford WAG. Η Ford Italia ισχυρίστηκε επίσης ότι είχε πράγματι αναγράψει στο τιμολόγιο πώλησης του επίμαχου οχήματος ότι παραγωγός του οχήματος ήταν η Ford WAG, με συνέπεια ότι δεν μπορούσε να θεωρηθεί εν προκειμένω ότι η ίδια η Ford Italia ήταν ο παραγωγός κατά το άρθρο 3, παράγραφος 3, της οδηγίας 85/374 ούτε να αναλάβει την ευθύνη που υπέχει ο παραγωγός δυνάμει της οδηγίας αυτής.

15 Με απόφαση της 5ης Νοεμβρίου 2012, το Tribunale di Bologna (πρωτοδικείο Μπολόνιας) έκρινε ότι στοιχειοθετείται εξωσυμβατική ευθύνη της Ford Italia λόγω του κατασκευαστικού ελαττώματος του αερόσακου που ήταν τοποθετημένος στο επίμαχο όχημα.

16 Η Ford Italia άσκησε έφεση κατά της πρωτόδικης αποφάσεως ενώπιον του Corte d'appello di Bologna (εφετείου Μπολόνιας, Ιταλία).

17 Προς στήριξη της έφεσής της, η Ford Italia ισχυρίστηκε ότι το πρωτοβάθμιο δικαστήριο κακώς έκρινε ότι σ' αυτήν εναπέκειτο να στραφεί κατά του παραγωγού, μέσω προσεπίκλησης σε αναγκαστική παρέμβαση, προκειμένου να απαλλαγεί η ίδια από την ευθύνη. Επιπλέον, κατά τη Ford Italia, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο αποφάνθηκε ultra petita, δεδομένου ότι αναγνώρισε την ευθύνη της ως προμηθευτή του επίμαχου οχήματος, ενώ ο ZP είχε ζητήσει να αναγνωριστεί η ευθύνη της ως παραγωγού του οχήματος αυτού.

18 Με απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2018, το Corte d'Appello di Bologna (εφετείο Μπολόνιας) απέρριψε την έφεση της Ford Italia με το σκεπτικό ότι ορθώς καταλογίστηκε στη Ford Italia, ως προμηθευτή, η ίδια ευθύνη με τον παραγωγό, στο μέτρο που η θέση της έπρεπε να «εξομοιωθεί με τη θέση του μη εναχθέντος παραγωγού». Δεδομένου ότι η Ford Italia παρέλειψε να προσεπικαλέσει τη Ford WAG, δεν μπορούσε να απαιτήσει να απαλλαγεί από την ευθύνη δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, της οδηγίας 85/374.

19 Η Ford Italia άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεως ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, του Corte suprema di cassazione (Ανωτάτου Ακυρωτικού Δικαστηρίου, Ιταλία.

20 Προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεως, η Ford Italia επικρίνει τη λύση την οποία προέκρινε το αιτούν δικαστήριο σε παρόμοια υπόθεση, στο πλαίσιο της οποίας η ευθύνη της Ford WAG, ως παραγωγού, επεκτάθηκε και στη Ford Italia. Συγκεκριμένα, το αιτούν δικαστήριο έκρινε, κατ' ουσίαν, ότι, δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 3, του διατάγματος 224/1988, με το οποίο μεταφέρθηκε στην ιταλική έννομη τάξη το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 85/374, όσον

αφορά την ευθύνη λόγω ελαττωματικών προϊόντων, ο προμηθευτής ενός τέτοιου προϊόντος πρέπει να εξομοιώνεται με τον παραγωγό όταν το σήμα του ή η εμπορική επωνυμία του και το σήμα ή η εμπορική επωνυμία του παραγωγού συμπίπτουν, πλήρως ή σε μεγάλο βαθμό, και το προϊόν διατίθεται στο εμπόριο υπό το σήμα αυτό.

21 Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ως προς το ακριβές περιεχόμενο της φράσεως «επιθέτοντας την επωνυμία του», η οποία περιλαμβάνεται στο άρθρο 3, παράγραφος 3, του διατάγματος 224/1988 και στο άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 85/374.

22 Διερωτάται, κατ' ουσίαν, αν η κατά τα άνω επέκταση της ευθύνης του παραγωγού στον προμηθευτή ισχύει μόνο στην περίπτωση κατά την οποία η «επίθεση» συνίσταται, όσον αφορά τον προμηθευτή, στην υλική εκτύπωση της επωνυμίας, του σήματος ή κάθε άλλου διακριτικού σημείου του στο προϊόν, με την πρόθεση να εκμεταλλευθεί ο προμηθευτής τη σύγχυση μεταξύ της ταυτότητάς του και της ταυτότητας του παραγωγού, ή αν η ισχύει και σε περίπτωση απλής σύμπτωσης των στοιχείων ταυτοποίησης, όπως συμβαίνει εν προκειμένω.

23 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Corte suprema di cassazione (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, Ιταλία) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Συνάδει με το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας [85/374] –και, αν όχι, για ποιον λόγο– η ερμηνεία η οποία επεκτείνει την ευθύνη του παραγωγού στον προμηθευτή, ακόμη και αν ο προμηθευτής δεν έχει επιθέσει υλικώς την επωνυμία, το σήμα ή άλλο διακριτικό του σημείο στο προϊόν, απλώς και μόνον επειδή η επωνυμία, το σήμα ή άλλο διακριτικό σημείο του προμηθευτή συμπίπτει εν όλω ή εν μέρει με εκείνα του παραγωγού;»

Επί του αιτήματος επανάληψης της προφορικής διαδικασίας

24 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 29 Απριλίου 2024, μετά την ανάπτυξη των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα, η Ford Italia ζήτησε την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 83 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

25 Προς στήριξη του αιτήματός της, η Ford Italia προβάλλει, κατ' ουσίαν, την ύπαρξη γεγονότος «νέου σε επίπεδο επ' ακροατηρίου συζήτησης, αλλά όχι νέου στη δικογραφία», το οποίο αφορά το χρονικό σημείο κατά το οποίο ο καταναλωτής έλαβε γνώση της ταυτότητας του πραγματικού κατασκευαστή του επίμαχου οχήματος. Κατά τη Ford Italia, ο γενικός εισαγγελέας παρέβλεψε το γεγονός αυτό στις προτάσεις του, οι οποίες, ως εκ τούτου, στηρίζονται σε εσφαλμένη παράθεση των πραγματικών περιστατικών.

26 Υπενθυμίζεται, αφενός, ότι ο Οργανισμός του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ο Κανονισμός Διαδικασίας δεν προβλέπουν τη δυνατότητα των κατά το άρθρο 23 του Οργανισμού αυτού ενδιαφερομένων να διατυπώνουν παρατηρήσεις σε απάντηση των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα. Αφετέρου, δυνάμει του άρθρου 252, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, ο γενικός εισαγγελέας διατυπώνει δημοσία, με πλήρη αμεροληψία και ανεξαρτησία, αιτιολογημένες προτάσεις επί των υποθέσεων οι οποίες, σύμφωνα με τον Οργανισμό του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απαιτούν την παρέμβασή του. Το Δικαστήριο δεν δεσμεύεται ούτε από τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα ούτε από την αιτιολογία βάσει της οποίας αυτός καταλήγει στις εν λόγω προτάσεις. Επομένως, η διαφωνία οποιουδήποτε από τους ενδιαφερομένους με τις προτάσεις του

γενικού εισαγγελέα, όποια και αν είναι τα ζητήματα που εξετάζει ο γενικός εισαγγελέας με τις προτάσεις του, δεν μπορεί να συνιστά, αυτή καθεαυτήν, λόγο που δικαιολογεί την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας [απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, W.Ż. (Τμήμα εκτάκτου ελέγχου και δημοσίων υποθέσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου – Διορισμός), C-487/19, EU:C:2021:798, σκέψεις 62 και 63 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

27 Εξάλλου, κατά το άρθρο 83 του Κανονισμού Διαδικασίας, το Δικαστήριο μπορεί οποτεδήποτε, αφού ακούσει τον γενικό εισαγγελέα, να διατάξει την επανάληψη της προφορικής διαδικασίας, ιδίως αν κρίνει ότι δεν έχει διαφωτιστεί επαρκώς ή όταν ένας διάδικος, μετά τη λήξη της διαδικασίας αυτής, επικαλείται νέο πραγματικό περιστατικό δυνάμενο να ασκήσει αποφασιστική επιρροή επί της αποφάσεως του Δικαστηρίου ή ακόμα όταν, προς επίλυση της διαφοράς, το Δικαστήριο χρειάζεται να στηριχθεί σε επιχείρημα επί του οποίου δεν διεξήχθη συζήτηση μεταξύ των ενδιαφερομένων.

28 Ωστόσο, εν προκειμένω, το Δικαστήριο κρίνει ότι έχει στη διάθεσή του όλα τα αναγκαία στοιχεία για να αποφανθεί. Επιπλέον, από το αίτημα της Ford Italia για επανάληψη της προφορικής διαδικασίας δεν προκύπτει ότι η υπό κρίση υπόθεση πρέπει να επιλυθεί βάσει επιχειρήματος επί του οποίου δεν διεξήχθη συζήτηση μεταξύ των ενδιαφερομένων, το δε αίτημα αυτό δεν περιέχει νέο πραγματικό περιστατικό δυνάμενο να ασκήσει αποφασιστική επιρροή επί της αποφάσεως που καλείται να εκδώσει το Δικαστήριο στην υπό κρίση υπόθεση. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, κρίνει ότι δεν συντρέχει λόγος να διαταχθεί η επανάληψη της προφορικής διαδικασίας.

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

29 Με το προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ’ ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 85/374 έχει την έννοια ότι ο προμηθευτής ελαττωματικού προϊόντος πρέπει να θεωρείται «πρόσωπο που εμφανίζεται ως παραγωγός» του προϊόντος, όταν ο προμηθευτής δεν έχει επιθέσει υλικώς την επωνυμία, το σήμα ή άλλο διακριτικό σημείο του στο εν λόγω προϊόν, αλλά το σήμα το οποίο ο παραγωγός έχει θέσει επ’ αυτού συμπίπτει, αφενός, με την επωνυμία του προμηθευτή ή με διακριτικό στοιχείο αυτής και, αφετέρου, με την επωνυμία του παραγωγού.

30 Προκαταρκτικώς, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η οδηγία 85/374 επιδιώκει, για τα θέματα που ρυθμίζει, την πλήρη εναρμόνιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών και ότι, ως εκ τούτου, το περιθώριο εκτιμήσεως που αυτά διαθέτουν για να ρυθμίζουν την ευθύνη λόγω ελαττωματικών προϊόντων καθορίζεται εξ ολοκλήρου από την οδηγία αυτή και πρέπει να συνάγεται από το γράμμα, τον σκοπό και την οικονομία της (πρβλ. απόφαση της 10ης Ιανουαρίου 2006, Skov και Bilka, C-402/03, EU:C:2006:6, σκέψεις 22 και 23).

31 Συναφώς, διαπιστώνεται ότι τα πρόσωπα κατά των οποίων δικαιούται να ασκήσει αγωγή ο καταναλωτής βάσει του καθεστώτος ευθύνης το οποίο προβλέπει η οδηγία 85/374 απαριθμούνται στα άρθρα 1 και 3 αυτής. Δεδομένου ότι, όπως προκύπτει από την προηγούμενη σκέψη, η οδηγία επιδιώκει την πλήρη εναρμόνιση των ζητημάτων που ρυθμίζει, η απαρίθμηση των προσώπων τα οποία αφορούν τα άρθρα 1 και 3 πρέπει να θεωρηθεί περιοριστική (πρβλ. απόφαση της 10ης Ιανουαρίου 2006, Skov και Bilka, C-402/03, EU:C:2006:6, σκέψεις 32 και 33).

32 Όσον αφορά το γράμμα των διατάξεων αυτών, το άρθρο 1 της οδηγίας 85/374 καταλογίζει στον παραγωγό την ευθύνη λόγω ελαττωματικών προϊόντων, ενώ το άρθρο 3, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας ορίζει ότι ως «παραγωγός» νοείται, μεταξύ άλλων, ο κατασκευαστής ενός τελικού προϊόντος, ο παραγωγός μιας πρώτης ύλης ή ο κατασκευαστής ενός συστατικού.

33 Μολονότι, δυνάμει του άρθρου 1 της οδηγίας 85/374, ο νομοθέτης της Ένωσης επέλεξε να καταλογίσει, κατ' αρχήν, στον παραγωγό την ευθύνη για τις ζημίες που προκαλούνται από τα ελαττωματικά προϊόντα του, το άρθρο 3 της οδηγίας αυτής προσδιορίζει, μεταξύ των επαγγελματιών που συμμετείχαν στις διαδικασίες κατασκευής και εμπορίας του επίμαχου προϊόντος, εκείνους οι οποίοι είναι επίσης δυνατόν να υποχρεωθούν να αναλάβουν την ευθύνη την οποία θεσπίζει η εν λόγω οδηγία (πρβλ. απόφαση της 10ης Ιανουαρίου 2006, Skov και Bilka, C-402/03, EU:C:2006:6, σκέψεις 29 και 30).

34 Συναφώς, διαπιστώνεται ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 85/374 προβλέπει, κατ' ουσίαν, μια διάζευξη, μόνον το πρώτο σκέλος της οποίας αφορά το πρόσωπο που εμπλέκεται, τουλάχιστον εν μέρει, στη διαδικασία κατασκευής του οικείου προϊόντος. Αντιθέτως, το δεύτερο σκέλος της διάζευξης προσδιορίζει ένα πρόσωπο το οποίο εμφανίζεται ως παραγωγός επιθέτοντας στο προϊόν την επωνυμία του, το σήμα του ή κάθε άλλο διακριτικό σημείο του (πρβλ. απόφαση της 7ης Ιουλίου 2022, Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia, C-264/21, EU:C:2022:536, σκέψη 26).

35 Επομένως, από τη σαφή και μη αμφίσημη διατύπωση του ως άνω άρθρου 3, παράγραφος 1, συνάγεται ότι η συμμετοχή του προσώπου που εμφανίζεται ως παραγωγός στη διαδικασία κατασκευής του προϊόντος δεν είναι αναγκαία προκειμένου το πρόσωπο αυτό να χαρακτηριστεί ως «παραγωγός» κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως (πρβλ. απόφαση της 7ης Ιουλίου 2022, Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia, C-264/21, EU:C:2022:536, σκέψη 27).

36 Συνεπώς, πρόσωπο όπως, εν προκειμένω, η αναιρεσείουσα της κύριας δίκης, το οποίο δεν κατασκευάζει οχήματα, αλλά απλώς τα αγοράζει από τον κατασκευαστή τους για να τα διανείμει εντός άλλου κράτους μέλους, μπορεί να θεωρηθεί «παραγωγός», κατά την έννοια του άρθρου 1 της οδηγίας 85/374, αν, σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας, εμφανίστηκε ως παραγωγός, έχοντας επιθέσει στο επίμαχο όχημα, την επωνυμία, το σήμα ή άλλο διακριτικό σημείο του.

37 Πράγματι, το πρόσωπο που εμφανίζεται ως παραγωγός επιθέτοντας στο επίμαχο προϊόν την επωνυμία, το σήμα του ή κάθε άλλο διακριτικό σημείο του, δίνει την εντύπωση ότι εμπλέκεται στη διαδικασία παραγωγής ή ότι αναλαμβάνει την ευθύνη για τη διαδικασία αυτή. Ως εκ τούτου, η χρήση των ως άνω ενδείξεων ισοδυναμεί, για το εν λόγω πρόσωπο, με χρήση της φήμης του προκειμένου να καταστεί το προϊόν πιο ελκυστικό για τους καταναλωτές, όπερ δικαιολογεί, ως αντιστάθμισμα, τη δυνατότητα να στοιχειοθετηθεί η ευθύνη του για τη χρήση αυτή (απόφαση της 7 Ιουλίου 2022, Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia, C-264/21, EU:C:2022:536, σκέψη 34).

38 Τούτου λεχθέντος, η διαφορά της κύριας δίκης θέτει το ζήτημα της ευθύνης του επίσημου διανομέα ελαττωματικού προϊόντος στην Ιταλία, ήτοι, εν προκειμένω, της Ford Italia, ο οποίος δεν έχει επιθέσει ο ίδιος υλικώς την επωνυμία, το σήμα ή άλλο διακριτικό σημείο του στο προϊόν αυτό, δεδομένου ότι το σήμα που υπάρχει επί του προϊόντος, δηλαδή το σήμα Ford, έχει τεθεί κατά τη διάρκεια της διαδικασίας κατασκευής του προϊόντος και αντιστοιχεί στην επωνυμία του κατασκευαστή του εν λόγω προϊόντος. Επομένως, πρέπει να εξακριβωθεί αν το γεγονός ότι το

σήμα αυτό αντιστοιχεί επίσης σε διακριτικό στοιχείο της επωνυμίας του εν λόγω διανομέα αρκεί για να μπορεί ο διανομέας να χαρακτηριστεί «πρόσωπο που εμφανίζεται ως παραγωγός», κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 85/374.

39 Συναφώς, το γράμμα της διατάξεως αυτής, αναφερόμενο σε πρόσωπο «το οποίο εμφανίζεται ως παραγωγός» «επιθέτοντας» στο προϊόν την επωνυμία, το σήμα ή κάθε άλλο διακριτικό σημείο του, θα μπορούσε βεβαίως να υπονοεί ότι ο χαρακτηρισμός αυτός εξαρτάται από μια ενεργητική συμπεριφορά του προσώπου αυτού η οποία συνίσταται στην εκ μέρους του ίδιου του εν λόγω προσώπου επίθεση μιας τέτοιας ένδειξης στο εν λόγω προϊόν.

40 Εντούτοις, αφενός, επισημαίνεται ότι η αναφορά αυτή παραπέμπει κατ' ουσίαν, όπως προεκτέθηκε στη σκέψη 37 της παρούσας αποφάσεως, στη συμπεριφορά ενός προσώπου που χρησιμοποιεί την επίθεση της επωνυμίας, του σήματος ή κάθε άλλου διακριτικού σημείου του στο προϊόν για να δώσει την εντύπωση ότι εμπλέκεται στη διαδικασία παραγωγής ή αναλαμβάνει την ευθύνη για τη διαδικασία αυτή.

41 Υπό το πρίσμα δε αυτό, όταν το εν λόγω πρόσωπο προμηθεύει το επίμαχο προϊόν, είναι αδιάφορο αν έχει επιθέσει το ίδιο μια τέτοια μνεία στο εν λόγω προϊόν ή αν η επωνυμία του περιέχει την ένδειξη η οποία έχει τεθεί επί του προϊόντος από τον κατασκευαστή και η οποία αντιστοιχεί στην επωνυμία του κατασκευαστή. Πράγματι, στις δύο αυτές περιπτώσεις, ο προμηθευτής εκμεταλλεύεται τη σύμπτωση μεταξύ της επίμαχης ένδειξης και της δικής του εταιρικής επωνυμίας για να παρουσιαστεί στον καταναλωτή ως υπεύθυνος για την ποιότητα του προϊόντος και να δημιουργήσει στον καταναλωτή αυτόν εμπιστοσύνη παρόμοια με εκείνη την οποία θα είχε αν το προϊόν πωλούνταν απευθείας από τον παραγωγό του. Επομένως, σε αμφότερες τις περιπτώσεις, πρέπει να θεωρηθεί πρόσωπο που «εμφανίζεται ως παραγωγός», κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 85/374.

42 Αφετέρου, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, για την ερμηνεία διατάξεως του δικαίου της Ένωσης πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνον το γράμμα της, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο αυτή εντάσσεται και οι σκοποί που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος (απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 2022, Cafpi και Aviva assurances, C-691/21, EU:C:2022:926, σκέψη 37 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

43 Συναφώς, από το άρθρο 5 της οδηγίας 85/374, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα της τέταρτης και της πέμπτης αιτιολογικής της σκέψης, προκύπτει ότι ο νομοθέτης της Ένωσης υιοθέτησε ευρεία ερμηνεία της έννοιας του «παραγωγού», προκειμένου να προστατεύσει τον καταναλωτή (πρβλ. απόφαση της 7ης Ιουλίου 2022, Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia, C-264/21, EU:C:2022:536, σκέψη 31).

44 Πράγματι, από την τέταρτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 85/374 προκύπτει ότι ο νομοθέτης της Ένωσης έλαβε υπόψη το γεγονός ότι η προστασία του καταναλωτή απαιτεί να στοιχειοθετείται η ευθύνη «κάθε προσώπου» που εμφανίζεται ως παραγωγός επιθέτοντας στο προϊόν την επωνυμία, το σήμα ή κάθε άλλο διακριτικό σημείο του, υπό τους ίδιους όρους με την ευθύνη του «πραγματικού» παραγωγού. Επιπλέον, από το άρθρο 5 της οδηγίας αυτής, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα της πέμπτης αιτιολογικής της σκέψης, προκύπτει ότι η ευθύνη του προσώπου που εμφανίζεται ως παραγωγός δεν διαφέρει από την ευθύνη του «πραγματικού» παραγωγού και ότι ο καταναλωτής μπορεί να επιλέξει ελεύθερα να αξιώσει την πλήρη αποκατάσταση της ζημίας από καθέναν από αυτούς αδιακρίτως, δεδομένου ότι η ευθύνη τους είναι αλληλέγγυα (πρβλ. απόφαση της 7ης Ιουλίου 2022, Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia, C-264/21, EU:C:2022:536, σκέψη 32).

45 Επομένως, προκύπτει ότι σκοπός του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 85/374 είναι να διευκολύνει το έργο του προσδιορισμού του πραγματικού παραγωγού του επίμαχου ελαττωματικού προϊόντος. Συναφώς, από την αιτιολογική έκθεση για το άρθρο 2 της πρότασης οδηγίας της Επιτροπής, της 9ης Σεπτεμβρίου 1976, στην οποία στηρίχθηκε η οδηγία 85/374, άρθρο το οποίο κατέστη εν συνεχεία, χωρίς ουσιαστική τροποποίηση, άρθρο 3 της οδηγίας, προκύπτει ότι ο νομοθέτης της Ένωσης έκρινε ότι η προστασία του καταναλωτή δεν θα ήταν επαρκής αν ο διανομέας μπορούσε να «παραπέμψει» τον καταναλωτή στον παραγωγό, ο οποίος ενδέχεται να μην είναι γνωστός στον καταναλωτή. (πρβλ. απόφαση της 7ης Ιουλίου 2022, Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia, C-264/21, EU:C:2022:536, σκέψη 33).

46 Κατά συνέπεια, το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 85/374 πρέπει να ερμηνευθεί, υπό το πρίσμα του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται η διάταξη αυτή και του σκοπού που επιδιώκει η ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος, υπό την έννοια ότι ο όρος «πρόσωπο που εμφανίζεται ως παραγωγός», κατά την εν λόγω διάταξη, δεν μπορεί να αφορά αποκλειστικώς το πρόσωπο που έχει επιθέσει υλικώς την επωνυμία, το σήμα ή κάθε άλλο διακριτικό σημείο του στο προϊόν. Αν γινόταν δεκτή διαφορετική άποψη, τούτο θα κατέληγε σε περιορισμό του περιεχομένου της έννοιας του «παραγωγού» και, κατ' αυτόν τον τρόπο, στην υπονόμευση της προστασίας του καταναλωτή. Ειδικότερα, πρέπει να γίνει δεκτό ότι ο προμηθευτής ενός προϊόντος «εμφανίζεται ως παραγωγός» όταν η επωνυμία του προμηθευτή αυτού ή άλλο διακριτικό στοιχείο της συμπίπτει, αφενός, με την επωνυμία του κατασκευαστή και, αφετέρου, με την επωνυμία, το σήμα ή άλλο διακριτικό σημείο που έχει τεθεί επί του προϊόντος από τον κατασκευαστή.

47 Εντούτοις, σύμφωνα με το άρθρο 5 της οδηγίας 85/374, δεδομένου ότι η ευθύνη του προσώπου που εμφανίζεται ως παραγωγός και η ευθύνη του κατασκευαστή του ελαττωματικού προϊόντος είναι αλληλέγγυες, η εκ μέρους του καταναλωτή θεμελίωση της ευθύνης του προσώπου αυτού δεν θίγει τις διατάξεις του εθνικού δικαίου περί του δικαιώματος ασκήσεως αγωγής, και ιδίως τις διατάξεις που παρέχουν στο εν λόγω πρόσωπο τη δυνατότητα να θεμελιώσει, με τη σειρά του, την ευθύνη του κατασκευαστή του ελαττωματικού προϊόντος.

48 Για τους προεκτεθέντες λόγους, στο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 85/374 έχει την έννοια ότι ο προμηθευτής ελαττωματικού προϊόντος πρέπει να θεωρηθεί «πρόσωπο που εμφανίζεται ως παραγωγός» του προϊόντος, κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, όταν ο προμηθευτής δεν έχει επιθέσει υλικώς την επωνυμία, το σήμα ή άλλο διακριτικό σημείο του στο εν λόγω προϊόν, αλλά το σήμα το οποίο ο παραγωγός έχει θέσει επ' αυτού συμπίπτει, αφενός, με την επωνυμία του προμηθευτή ή με διακριτικό στοιχείο αυτής και, αφετέρου, με την επωνυμία του παραγωγού.

Επί των δικαστικών εξόδων

49 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 85/374/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Ιουλίου 1985, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σε θέματα ευθύνης λόγω ελαττωματικών προϊόντων,

έχει την έννοια ότι:

ο προμηθευτής ελαττωματικού προϊόντος πρέπει να θεωρηθεί «πρόσωπο που εμφανίζεται ως παραγωγός» του προϊόντος, κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, όταν ο προμηθευτής δεν έχει επιθέσει υλικώς την επωνυμία, το σήμα ή άλλο διακριτικό σημείο του στο εν λόγω προϊόν, αλλά το σήμα το οποίο ο παραγωγός έχει θέσει επ' αυτού συμπίπτει, αφενός, με την επωνυμία του προμηθευτή ή με διακριτικό στοιχείο αυτής και, αφετέρου, με την επωνυμία του παραγωγού.

(υπογραφές)